

Potres 1917

Spoštovani bralke in bralci,

Brežiške študije s pričujočim delom dobivajo novega člana, ki z enako predanostjo kot starejši člani odstira pogled v zgodovino mesta Brežice in bližnjih krajev ter prebivalcev, ki so živeli v tistem času. Na razvoj skupnosti na lokalni ravni in družbe na globalni ravni večinoma vplivajo družbeni dogodki oz. dogodki, kjer je prevladujoč človeški dejavnik. Včasih pa preteklost nekega kraja zaznamujejo tudi naravni pojavi. Ker živimo v občini, kjer imamo obilo vrelcev termalne vode, so naša stalnica tudi potresi. Nekajkrat na leto občutimo drhtenje zemlje in se zavemo, da je narava še vedno tista prvobitna sila, proti kateri smo nemočni. V letu 2017, ob 100-letnici potresa, smo se spomnili na potres, ki je bil tako močan, da so ga čutili tudi prebivalci celotne današnje Slovenije, tla pa so se tresla še mesece po potresu. Kot pričujejo zgodovinski viri, so bile skoraj vse zgradbe na prizadetem območju poškodovane, potres je zahteval celo smrtni žrtvi, več ljudi je bilo ranjenih. Tedanja vojska in brežiška bolnišnica sta pomagali prebivalcem, ti pa so morali zapustiti svoje poškodovane domove in se naseliti ali pri sorodnikih ali v železniških vagonih, saj se je potres zgodil januarja, v času zelo mrzle zime.

V Brežiških študijah, ki so pred vami, spoštovani bralci in bralke, se prepletajo trije vidiki potresa. Eden je zgodovinski vidik, ki se nanaša na v potresu močno prizadeta naselja, od mesta Brežice z gradom do bližnjih krajev, ki so del današnje brežiške občine (npr. vasi Čatež ob Savi in Krška vas) in širšega področja. Drugi vidik je seizmološki, saj prinaša ponovno določitev moči tedanjega potresa in njegovega epicentra. Tretji vidik pa je prevod popisa škode, ki ga je po »velikem potresu« pripravila komisija za ocenitev potresne škode. In ta je pričevalec življenja naših prednikov, saj se za zabeleženo škodo skrivajo zgodbe posameznikov. Čas potresa je bil tudi čas prve svetovne vojne, ko so bile mnoge družine brez očetov, stiska je bila še večja kot običajno. Iz takratnih časopisov (Slovenec, Slovenski narod, vir: Digitalna knjižnica Slovenije – dLib.si) izvemo o potresni katastrofi, žrtvah, porušeni domovih, pogrešani živini, o obisku predstavnika vladarja, nadvojvode Maksa, na prizadetem področju in selitvi bolnikov iz bolnišnice v Zagreb, Celje in Maribor.

Namen spoznavanja zgodovine je tudi ta, da se iz nje nekaj naučimo. Naša preteklost nas uči, da živimo v lepih krajih, kjer so se ljudje že zgodaj naseljevali. Zavedamo pa se, da je naše področje bolj izpostavljeno tako visokim vodam kot tudi potresom. Iz lastnih izkušenj smo se naučili, da je izjemno pomembno, da imamo v občini dobro organiziran in odziven sistem zaščite in reševanja. Danes ob nepredvidenih dogodkih občanom najprej priskočijo na pomoč civilna zaščita in gasilci, ki so pomemben del sistema zaščite in reševanja. Sredstva, ki jih redno namenjamo za usposabljanja in opremo, so naložba, za katero upamo, da jo bomo malokdaj potrebovali; predstavlja pa zagotovilo, da bomo tudi ob nepredvidenih dogodkih zmogli poskrbeti za varnost naših občank in občanov.

Želimo si, da se zgodovina ne bi ponovila, vendar je naš vpliv na naravne pojave, kot je potres, omejen. Zato pa lahko sami poskrbimo za dobro pripravljenost in učinkovit sistem. Predvsem pa je pomembno, da ohranimo čut za solidarnost in pomoč, ki je pomagal prebroditi številne preizkušnje tudi našim prednikom.

Iskrena hvala društvu za izdajo novih študij in za prispevek pri ohranjanju spomina na preteklost. Hvala tudi vsem avtorjem študij, ki so s svojim prispevkom osvetlili naravno katastrofo, ki je prizadela in zaznamovala naše kraje.

*Ivan Molan,
župan občine Brežice*